

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — . . . 80 »
Félévre . . . 3 » — »	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 » 50 »	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — . . . 60 »	Félévre . . . 5 » — »
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 » — »
Félévre . . . 4 » — »	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

Koncesszió és rekompenzáció.

Minél inkább közeledik a polgári házasságról szóló törvény életbeléptetésének napja, annál jobban kell tisztába jönnünk az új törvény által teremtett helyzet iránt és igyekeznünk, hogy esetleg megmentjük azt, a mi megmenthető.

Nem tagadjuk, hogy az előbbi könnyebb, mint az utóbbi, sőt ha a parlamenti viszonyok egyhamar meg nem változnak, még pedig konzervatív irányban, egyre nehezebb lesz az elvesztett térnek visszahódítása, mert nem szabad feledni, hogy az emberi szenvedélyek is segítségére sietnek az új irány meggyökerezésének.

Az új törvény egyetlen egy koncessziót tett az egyháznak midőn kimondta, hogy papi ember csak egyházi főhatóságának engedelmével léphet polgári házasságra. De hát ezen koncesszió valójában semmit sem ér, katholikus papnak, ha nősülni akar, a polgári házasság intézménye sem használ semmit, mert miután arra, hogy az egyházi főhatóság neki erre engedélyt adjon, eset nincs, ezentul is kénytelen lesz ő hitét elhagyni és oly felekezetbe átlépni, melynek hitelvei eddig is megengedték azt, hogy papjaik megnősüljenek.

A koncesszió tehát csak látszólagos, s még is súlyos rekompenzációk árán ment át ezen látszólagos koncesszió is a törvénybe.

A legelső súlyos rekompenzáció, hogy az állam az egyházi törvény szerinti házasságot semmi joghatálylyal bírónak sem tekintti, s ebből folyólag a polgári házasságot előzőleg megkötöttet rendeli (ha megelégedett volna avval, hogy utólag törtenjék meg a polgári aktus, ez ellen nem lehetett volna kifogást az egyház).

És még súlyosabb rekompenzáció, hogy ámbár általánosan elfogadott jogelvek szerint az új törvénynek visszaható ereje nincs, a f. é. október 1-jéig kötött és kötendő házasságok tehát nem az új

törvény, hanem az eddigi törvényes szabályok szerint volnának megbírálandók, sőt ezt az elvet az új törvény is kimondja (1894:31. t.-cz. 138. §.) ott vannak azok a bizonyos esetek, melyekben a korábbi jogszabályok szerint kötött házasságok is az új törvény szerint megtámadhatók és felbonthatók, s így az új törvény a multa is nyul vissza, alkalmat adván bárkinek, hogy házasságát, melyet eddig felbonthatatlannak kellett tekintenie, okkal móddal felbonthassa (s ebben fekszik a dogmába ütköző második nagy sérelem).

Az esetek világosan vannak körülírva:

1. Eddigi házasság is megtámadható olyan érvénytelenségi ok alapján, melyet az új törvény annak el nem ismer, ha a korábbi jogszabályok szerint nem volt felmentésnek helye (138. §.)

2. Felbonthatta a korábbi jogszabályok uralma alatt létrejött tények alapján ha ezek a tények az új tények szerint bontó okot képeznek, a korábbi jogszabályok szerint pedig azok alapján legalább az egyik házastársra nézve a házasság felbontásának vagy ágtól és asztaltól való elválasztásnak volt helye (139. §.)

3. Ha a korábbi jogszabályok alapján hozott ítéletben az elválasztott házastárs egyikének házasságkötési képessége korlátoztatott, ezen korlátozás csak azokra nézve bír jogszabálylyal, kik az új törvény szerint házasságtörés miatt az egymással való házasságkötéstől ítéletileg eltiltatnak. (140. §.)

4. ha a házastársak az előbbi jog szerint oly tények alapján, melyek az új törvény szerint bontó okul szolgálnak, ágy- és asztaltól jogerejüleg elválasztattak s azóta már két év telt le, bármelyik házastárs kérheti, hogy a bíró a korábbi ítéletet felbontó ítéletté változtassa át. (142. §.)

5. ha a házasság az új törvény életbelépte előtt csak az egyik házastársra (pl. a protestánsra) nézve bontatott fel, a másik házastárs (pl. a katholikus) kérheti, hogy

a felbontó ítélet hatályos, reá is kiterjesztessék. (142. §.)

Első pillanatra látni tehát, hogy az új törvény kinyújtja kezét a régi házasságokra is, dacára annak, hogy maga a törvényhozás a polgári és az egyházjog szerint kötött házasságot két különböző valaminek tekintti, egyszerűen felbontja korábbi szentségi jellegű házasságokat, vagy azokat is polgári házasságokká változtatja át.

Sok baj fog még ebből származni.

Reichensperger Ágoston.

A német katholikusoknak ismét gyászuk van, nagy férfiai egymás után halnak el; Malinkrst, Frankenstein, Vindthorst, Schorlemer Alst után Reichensperger Ágoston volt ezent-rumpárti képviselő, a vesztfáliai paraszt-egyletek, és több gazdasági egyesület megalakítója. Mint a parlament tagja rendületlen katholikus meggyőződésével egyik vezéralakja volt a centrumnak, melynek csak pár éve szűnt meg tagja lenni agg kora miatt. Született 1808-ban Koblenzben. A jogi tanfolyamot elvégezvén, államhivatalba lépett, ahol 1879-ig szolgált. Maradandó emléket szerzett magának aeshetikai művei által; számos értekezése jelent meg a keresztény műépítészetéről. Németország fájdó szívvel áll nagy halottjának ravatalánál, ki mint a keresztény ügyek nagy előharcosa maradandó emléket hagyott hátra népe szívében.

A törvényhatósági választások.

Lapunk tegnapi számának távirati rovatában megemlítettük P e r e z e l Dezső belügy-miniszternek a legközelebbi törvényhatósági választásokra vonatkozó körrendeletét.

A körrendelet kivonata ez:

A megyék köteleességüknek tartásuk még ez év lejártá előtt a tisztújító közgyűlés megtartását.

A miniszter ragaszkodik ahhoz, hogy csak azok választassanak meg, a kik az egyes hivatali állásokra előírt elméleti minősítésnek birtokában vannak s a minősítettség magasabb foka, a fizikai munkaképesség, a feddhetetlenség és megbízhatóság is részrehajlás nélkül megérdemelt figyelemben részesítendő; reméli a miniszter, hogy a tisztújító szék a személyi vagy családi érdekeken alapuló jogosult igények figyelmen kívül hagyásával nem fogja nézni az alkalmazást keresők megélhetési érdekeinek kielégítését, hanem szakképzett és kifogástalan munkaerőt fog megválasztani. Legvégül figyelmezteti még a miniszter a megyéket, hogy az 1895. év végén megtartandó választásban az 1896. évben mandátummal bíró bizottsági tagok vehetnek részt; ennél fogva a bizottsági tagok megválasztása és a pótválasztások iránt kellő időben gondoskodjanak.

Ismét az Agliardi-ügy.

Laptársunk a »Hazánk« a fennebbi czim alatt a következőket írja:

A kormánynak, úgy látszik, nagyon kellemes az Agliardi-ügy s azokat a babérokat, a melyeket báró Dánffy Dezső a magasabb diplomácia karjában kötött miniszterelnöki és párt vezéri koszorujában szaporítani akarja. Erre mutat az a körülmény, hogy Trencsénmegye közönsége köriratot intézett az ország törvényhatóságaihoz, a melyben a miniszterelnökhöz a pápai nuncziussal szemben tanúsított magatartásért üdvözlő felirat intézését indítványozza. Ezt a köriratot több törvényhatóság legközelebbi negyedéves közgyűlésén már napirendre tűzik, de vannak törvényhatóságok, mint például Pestmegye, Aradmegye, a melyek halasztással akarnak kitérni e kérdés elől. — A kormány bölcsessége mellett sokat jelent ennek a köriratnak a megszületése Szalavszky főispánra nézve, a ki, mint Szapáry Gyula volt belügyi államtitkára, valósággal parforce vadászatot rendez minden alkalomra, ahol a Wekerle-Bánffy diesőségnak fáklyát lehet gyújtani. Ennek az üdvözlő feliratnak az eszméje sem született meg másutt, mint Szalavszky főispánnál, a ki politikai jelentőségét akarja emelni a mai kormány előtt. Az ellenzéknek semmi esetre sem lesz kellemetlen ennek a pacifikáló köriratnak a tárgyalása, mert keresve sem lehetett volna találni pontot, a hol oly könnyű sebezni a kormányt, mint éppen az Agliardi-ügyben.

A horvát tartománygyűlés összehívása.

Abból az alkalomból, hogy a horvát országos kormány az 1896-ik évi költségvetés tervezettel foglalkozott, a tartománygyűlés egybehívásának kérdése is szóba került és határozattal emeltetett, hogy a tartománygyűlés ezuttal már október végén üljön össze, hogy így a költségvetést még újév előtt elintézhesse. A tartománygyűlés karácsonyon túl nem fog ülésezni, mert elakarják kerülni a zavarokat, melyeket az azután következő katolikus és óhitű ünnepnapok okoznának. Márcziusban azonban a tartománygyűlés ismét összeülne. Mig a mostani

ülésszakban a költségvetésen kívül nem igen fog a tartománygyűlés más valami fontosabb törvényjavaslattal foglalkozni, a terv az, hogy a tavaszi ülés alatt az előkészített és javarészből már kidolgozott igazságügyi törvények kerüljenek sorra, melyek két év alatt végkép elintéztetnének.

A gazdaosztály sorsa*)

Aratnak országszerte s most az a kérdés támadt, hogy lesz-e értéke a munka eredményének?

A felelet nem nehéz, ott áll a börzei árfolyam táblázatban. Az édes anyaföld hiába osztja az áldást, bő vagy szűk esztendő nem vet már gátat az árak hanyatlásának. Sokan fognak kételkedni ez állítás igazságában; de tekintsenek vissza, muló emelkedésektől eltekintve az árak évek sora óta folyton hanyatlanak s a hozzáértők azt állítják, hogy változás ebben az irányban nem várható s az árak esni fognak rövid megszakításokkal, a mint épen a spekuláció akarja. A hanyatló buzaárakkal együtt hanyatlik a magyar gazda jóléte, és régi függetlensége is természetszerűleg fogy és apad.

Szomorú és vigasztalan kép az, melyet a XX. század hajnalán Meyer Rudolf a mezőgazdaság helyzetéről s jövedelmének apadásáról fest. Tipikus adatokat szedett össze Európának csaknem minden jelentékenyebb államából s kutatásának eredménye az, hogy mindhiába volt az utolsó évtizedek veritékes munkája, talán milliárdokra menő beruházásai. A nagy haladás, a melyről beszélni annyit tudnak, a mezőgazdaság terén egészen véve stagnációval, sőt hanyatlással áll szemben.

Az angol gazdasági munkás oda jutott, a hol a fekete halál idejében volt. A földbirtokos haszna nagyon leszállt s a föld járuléka fele annak, ami száz munkában és törekvésekben eltöltött esztendő előtt volt. Posenből és egy Bécshez nem távol fekvő uradalomból vett adtok szerint a földjáradék ma ott csak oly magas, mint harmincz év előtt volt.

A Champagneből érkező adatok szerint az

*) Laptársunk a »Fejérmegyei Napló« legutóbbi számából vesszük át ezen igen érdekes és aktuális cikkeket.

a birtok, mely 1860-ban 1.300.000 frankot ért és 25.000 frank jövedelmet hozott, ma csakis az erdőből bir tiszta jövedelmet fölmutatni. A porosz lovagbirtokok urainak nagy része előtt a közel bukás áll. Ausztriában husz év előtt a földbirtok adóssága másfél milliárd forint volt, ma többre becsülik két és háromtized milliárdnál.

Azért idézem ezeket a külföldi adatokat, mert ha a magyar gazda közönyös és pazarló, gazdasági ismeretei hiányosak, azért megy tönkre. Ugyde az idézett adatok mutatják, hogy a baj immár nem lokális és sújtja azokat is, akiknél szorgalmasabb és törekvőbb gazdákat nem találunk sehöl.

Hivatkozni fognak azokra, akik a magyar földön élve meggazdagodtak. Csakhogy ezek gazdagulásuk forrását legtöbb esetben más kereseti ágakban, talán a spekulációban lelték föl. Az igazán magyar nemzeti politikának oda kellene törekednie, hogy oly állapotokat teremtsen, melyek között az autochton népesség ne legyen kitéve az elpusztulás veszélyének és ne csak azoknak menjen jól a dolgok, akik kereskednek és spekulálnak.

Ne futkossunk víziók után. Az általunk kívánt politika nem szűkebbül, mert ennek az államnak alapjául biztosítja s ragaszkodik azon hagyományokhoz, a melyek nélkül lehetünk ugyan állam, de nem keresztény, sem magyar állam. Szálljunk le abba a talán kissé szűk, de nekünk drága körbe, melyet viszonyaink reánk kényszerítenek, foglalkozunk reális, keresztény politikával, a napi megélhetés gondjaival, amire sürgősen utalnak bennünket a legutóbbi eléggé válságos fejlemények.

Teremtünk erőnek erejével nagy ipart és azt várjuk, hogy ennek nyomában a mezőgazdaság föllendül.

De föllendül-e?

Örömmel emlegetik a kereskedelem fejlődését, de vajjon ez el nem tagadható fejlődés emeli-e a gazdasági termékeink árát?

A háttérben ott állanak az anarchizmus és kommunizmusnak a már gazdasági és »liberális« politika által nagyra növelt sötét alakjai. Mit ad nekünk az industrializmus esérébe azért,

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A balek.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Kárász Menyhért peches ember volt teljes életében. Hiszékeny, naiv természete mellé járult az is, hogy rövidlátó volt, s így sokszor megtörtént vele, hogy idegenekben régi jó barátokat vélt fölismerni. Sokszor felsült, de hasztalan, még sem igen okult. Aki csak belé botlott, ha valami hasonlatosságot fedezett fel rajta, rögtön megszólította.

— Á, jó napot Pista; de rég nem láttalak. Mondd csak, hogy vagy, mit csinál a feleséged?

A megszólított csak bámult s hamarjában azt sem tudta, melyikre feleljen a sok kérdés közül.

— Meg sem ismeresz, ugy-e? Régen is volt, mikor még Sikároson, együtt mulattunk —

— De engedelmet uram, én soha sem voltam Sikároson — szólt az ismeretlen.

— Ej, de rossz emlékező tehetség van; pedig nagyon jól töltöttük az időt. Soha sem fogom elfelejteni. Gondolj vissza csak, együtt udvaroltunk Mariskának, aki most nőd.

— Nincs is feleségem s önt soha sem láttam.

Most már Menyhérten állott a sor a esodálkozásra.

— Hát ön nem Horthy Pista?

— Nem. Ajánlom magam.

Menyhért egy pardont hebegett s restelkedve tovább állott.

Ilyen kalandjai voltak neki majd minden nap. Így aztán el is érte azt, hogy csakhamar megismerkedett mindenki vel. Ha már messziről látták, kitértek előle, mert féltek az új ismerkedéstől.

Menyhért nem is javult meg addig, míg jól meg nem fizette az árát. Az alkalom nem is késett soká.

Egy verőfényes napon épen rendes sétájára indult.

Alig tesz pár lépést, a tulsó oldalon egy régi jó pajtását ismeri föl.

Késedelem nélkül hozzá siet.

— Szervusz Gabi; de meg változtál. Fogadd részvéteimet, épen ma hallottam, hogy a nagynénéd meghalt. Egyszerre gratulálok is az örökséghez.

Az idegen megütődve nézett reá, de nem tiltakozott.

— Hát máskülönbén hogy vagy? — szólt Menyhért, akiből ilyenkor csak úgy özönlöttek a kérdések. Hozzá volt már szokva, hogy nem igen kapott reájok feleletet.

— Köszönöm, jól — felelt az idegen óvatosan.

— Gabi te nagy szerencséfű vagy s hozzá egyetlen örökös ahhoz a nagy vagyonhoz — folytatta Menyhért.

— Rám is fér, legalább már egyszer jó módban leszek.

Hanem azért, látod, mégis . . . — itt meg állt s fűrkészőleg nézett kísérőjére.

— No, mi? —

— Képzeld, annyi pénzem sincsen, hogy koszorút küldjek a néném sírjára, pedig illő volna le is utaznom a temetésre —

— Természetes — vágott közbe Menyhért. —

— Ami a költségeket illeti, édes barátom, ha elfogadod, én örömmel kölcsönzök neked. Mennyire van szükséged?

Az idegen arca hirtelen földerült.

— Nem is tudom, hogyan köszönjem meg készségedet. Ha pár forintot nélkülözhetnél, elegendő lenne.

— Szót sem érdemel. Ne, itt van ötven forint — s ezzel tárczájába nyúlva átadta a pénzt.

Az idegen mohón nyúlt utána.

— Pár nap múlva köszönettel visszaadom, addig is isten veled.

— Hol találhatlak?

— Gyöngytyúk-u. 23.

— A jövő héten fölkereslek.

Menyhért fölötte büszke volt gavallérságára, az idegen pedig kajánul kinevette

Elmúlt pár nap, Menyhért épen a Gyöngytyúk-uteza felé halad, midőn vállára esap valaki.

— Hol veszed itt magad Menyhért?

— Épen hozzád akartam menni.

— Hisz nem itt lakom.

— Három nappal ezelőtt mondtad, hogy Gyöngytyúk-u. 23. alatt lakol.

— Én? Nem is találkoztam veled.

Menyhért ámulva bámult Gabi barátjára.

— Még ötven forintot is kölcsönöztem neked.

hogy általa alapot teremtsünk minálunk is e társadalom és állambontó törekvéseinek? Mivel szilárdítja meg a népben a hitet a jobb jövő és boldogabb lét iránt?

A liberális kormány mossa kezét, ő nem oka az árak hanyatlásának, pedig bebocsátá az idegen buzát.

A hitért való küzdelemben az állam az élelmesebbnek, az erősebbnek pártjára állott, fokozza annak úgy is bő jövedelmeit és a kormány tanácstalanul, ügyefogyottan áll szemben azokkal a problémákkal, a melyekből a gazdasági sorsa függ.

Áldor A.

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 18.

A »Magyar Állam« A 94. §. czim alatt elmondja, hogy az anyakönyvi törvény 94. §. mely 600 korona büntetés terhe alatt megtagadja a lelkészeknek, hogy az anyakönyvi kivonatokat küldjék át a polg. hatóságnak. E törvény sérelmes, a mennyiben kényszeríti a lelkészt az alatti bűnrészességre, a polgári házasság megkötésének előmozdítására. Várjuk e tekintetben a püspöki kar határozatát.

A »Hazánk« a küszöbön levő törvényhatósági restaurációkról cikkeznek s kritizálja az e tárgyban kibocsátott belügyminiszteri rendeletet, melyet általánosságban jónak tart, csupán a párt politikának el nem ítélését veszi rossz néven Perczeltől: végül fejtegeti a megválasztandó tisztviselőknek misszióját.

A »Pesti Hirlap« a balkán mozgalomról cikkeznek, ismerteti az orosz politikát, mely Bulgária meghódítására törekszik s meleg hangon emlékszik meg Stambulov politikai működéséről.

A »Nemzeti Ujság« »Két professzor« czim alatt Lukács magyar és Böhm osztrák pénzügy miniszterről cikkeznek s ismerteti a valuta rendezés és a bankkérdésében kitűzött céljaikat és eljárásukat, egyttal kijelöli a további teendőket a pénzügyi végleges rendezése körül.

A »Nemzet« örökös szegényfoltnak tartja a bolgár nemzet történelmében amaz eljárást, a melylyel Battenberg Sándort és Stambulovot, Bulgária e két legnagyobb férfiját illette. Sok függ Ferdinánd fejedelem magatartásától, kire nézve kívánatos volna, ha haza menne országába és jelenlétével is csillapítaná a kedélyeket.

--- Nekem? Az lehetetlen.

Menyhért haragosan s gyanakodva mérte végig barátját.

--- Hát már nem is emlékezel? Koszorúra s útiköltségre adtam neked.

--- Barátom tévedés van a dologban. Én épen ma érkeztem a fővárosba s két hét óta itt sem voltam.

Menyhért elkezdett szörnyen bosszankodni. Nem értette sehogysem a dolgot.

--- Téged ugyan jól becsaptak. Felültél megint valami csalónak — vigasztalta Gabi s alig tudta elfojtani a nevetést.

Menyhért bosszusan csóválta fejét, de be kellett látnia, hogy bolondolt tett.

--- Persze, ezek az átkozott szemeim.

S fájó szívvel tapogatta zsebeit.

--- Ötven forintba került — sóhajtott fel.

Azóta Menyhért annyira rövidlátó, hogy senkit sem ismer meg.

Scipio.

Apróság.

Nem jöhetett előbb. Földesi egy vasúti állomás közelében lakik. Minap éjjel arra ébred, hogy ajtaján erősen kopogtatnak. Az ablakhoz megy és megkérdezi, hogy ki van ott.

--- Szegény ember vagyok és szépen kérem, adjon nekem valamit, szólal meg egy alázatos hang.

--- Micsoda? ordít ki Földesi, hogyan mer ön ily késő éjjel koldulni.

--- Bocsnatot kérek, csak most érkeztem meg a gyorsvonattal.

A »Pesti Napló« a »Legnagyobb reform« czimű cikkében rámutat a közigazgatási reformra, s az ennél még szükségesebb a földbirtok viszonyok reformjára, melyre égető szükség van, hisz földművelő állam vagyunk. Fontos kérdés továbbá a magyar faj szaporodásának kérdése is, hogy számszerint növekedjen, a nemzetiségek beolvasztására annál képebb legyen.

A »Magyarország« »Osztrák-magyar hadisarc« czim alatt azokat a gazdasági és pénzügyi bajokat sorolja fel, melyeket a kiegyezés hozott létre s részletesen kimutatja, hogy mennyi kárával jár ez évről-évre Magyarországnak.

A »Magyar Hirlap« a jövő évi restauráció ügyében a belügyminiszter által a törvényhatóságokhoz intézett rendeletet kritizálja teljes azonos szellemben a »Hazánk«-kal s ugyanazon hibákat és jó tulajdonságokat találja fel benne, mint a fentemlített napilap.

A »Budapesti Hirlap« a földművelési miniszteriumban előforduló visszaállapotokról cikkeznek, hol a miniszter és az államtitkár már hetek óta szabadságon vannak. Festetich és Miklós Ödön egymásnak ellenségei s folyton egyik a másik ellen intrikál, de az ország dolgaival nem igen törődnek, az ilyen állapotok pedig jóra nem igen vezethetnek.

Az »Egyetértés« a bolgár politikai állapotokról s Bulgáriának Magyarországhoz való viszonyáról cikkeznek.

Sztambulov meghalt.

— A szófiai politikai gyilkosság. —

Egész Európa a szörnyű merénylet hatása alatt áll, melyet Szófiában felbérelt orgyilkosok nyílt utcán Bulgária legnagyobb fia ellen elkövettek. És mindenütt a legnagyobb undorral beszélnek a nemtelen tettről.

A bolgár nemzet volt minisztereinek eladózatul esett az ellene intézett merényletnek. Tegnapelőtt még hitték az orvosok, hogy Sztambulovot — ha testében megsejtenék is — de megtarthatják az életnek, tegnap azonban már feladtak minden reményt. A súlyosan sebesült ember állapota ugyanis hirtelen rosszabbra fordult; a beteg eszméletét is elvesztette.

Tegnap délután 3 órakor végre megszabadította a könyörületes halál az irtóztató kínokat szenvedő nagy hazafit. Sztambulov 3 óra után néhány perczel meghalt.

Az elhunyt utolsó óráiról a következő tudósításokat adjuk:

A haldokló Sztambulov.

Az orvosok Sztambulov állapotában tegnap délután javulást konstataáltak s akkor azt a reményüket fejezték ki, hogy esetleg életben tarthatják.

A beteg sebeire délután öt órakor új kötésekert raktak. A beteg mindenkit megismer már hangjáról. A diplomaták többször napjában felkeresik, de más a családtagokon kívül nem jár a házba. Sztambulov felesége csodálatraméltó nagyszívűséget tanusít.

Sztambulov arca borzasztóan el van éktelenítve. Egyik szemét mindenesetre elveszti. Agybántalmat eddig nem állapítottak meg.

Tegnap, mikor össze-vissza vagdalt kezeit amputálták, Sztambulov kimutatta heroikus lelki erejét. Tekintettel nagy vérvesztéseire, az orvosok nem merték narkotizálni. A borzasztó operáció alatt Sztambulov hihetetlen nyugalmat és hidegvérűséget tanusított. Lelki erejéből még arra is telt, hogy ő vigasztalta jajveszékő hitvesét.

Az asszony nem akart a műtétbe belegyezni; de akkor Sztambulov szilárd hangon megszólalt s orvosaihoz e szavakkal fordult:

— Végezzenek gyorsan, uraim!

Az amputált kezeket spirituszba tették el.

Szófia, július 18.

Sztambulov állapota rosszabbodott, oly tünetek mutatkoztak, melyekből az agy affekció-

jára lehet következtetni. Tegnap délután óta hányás állt be. Sztambulov többnyire eszméletlenül van és teljes tudatában van állapotának. Az orvosok kevés reményt táplálnak felgyógyulása felől.

Sztambulov halála.

Szófia, július 18.

Sztambulov állapota hirtelen rosszra fordult. A test hőmérséke 40 fokra emelkedett. Sztambulov környezete attól tart, hogy a beteg az éjet nem éri túl.

Szófia, július 18.

Sztambulov ma reggel 3 óra 35 p.-kor meghalt.

A részvét.

Ferdinánd fejedelem azonnal táviratilag utasította gróf Foras udvari marsallt, hogy hadadéktalanul menjen Sztambulovnéhoz és nevében fejezze ki legmélyebb részvétét. A fejedelem azonkívül részvétét már előzőleg egy Sztambulovnéhoz intézett táviratban is kifejezte. — Sztambulov asszony azonban nemcsak hogy nem fogadta az udvari marsallt, hanem élesen visszautasított minden részvétnyilatkozatot, mely a fejedelemtől jó.

Sztambulovnéhoz a külföldről is tömérdek részvéttávirat jó.

A merénylők üldöztetése.

A tetteseknek még eddig se hire, se hamva. A tegnap este lefolyt minisztertanács elhatározta, hogy széleskörű intézkedéseket fog tenni a közbiztonság megóvására, a mely a Sztambulov ellen elkövetett merénylet által fenyegetve látszik. A gyilkosok kézrekerítésére szükséges teendők azonban nem kerültek szóba, mindaddig, a míg Petrov hadügyminiszter indulatosan ki nem jelentette, hogy a saját felelősségére Szófiában kihirdeti az ostromállapotot, ha a gyilkosokat elő nem kerítik.

Sztambulov tegnap a vizsgálóbíró előtt megnevezte támadóit, a kiket felismert. A támadók neve: Tufekesiev, Halev, Zelelikov és Mikov. Tufekesiev testvére annak a Tufekesievnek, a ki két év előtt Konstantinápolyban meggyilkolta Vulkovics bolgár ügyvivőt, a ki Sztambulov benső embereinek egyike volt. Akkor egy reá várakozó hajón Oroszországba menekült.

Sztambulov életrajza.

Sztambulov Timovoban született 1853-ban. Szülei a papi pályára szánták s ezért Odesszában teológiát hallgatott. 1875-ben mikor a boszniai felkelés kitört, Bulgáriában ahhoz a párthoz csatlakozott, a mely megkísérelte egy hasonló mozgalom felidézését a bolgár földön. Mikor ezt a kísérletet elnyomták, Bukarestbe menekült, a hol szintén a bolgár forradalmárokhöz csatlakozott. Az 1877—78-iki orosz-török háborúban mint önkéntes az orosz seregben szolgált. I. Sándornak fejedelemmé választása után, mikor Karavelov elhagyta a szobranje elnökségnek székét, hogy a miniszterelnökséget vegye át, Sztambulov lett a kamara elnöke. Két évig viselte ezt a tisztséget, a mikor 1886. augusztusban kitört a fejedelem ellen való összeesküvés. Sztambulov ekkor Mutkurov ezredessel és Karavelovval együtt ellenkormányt alakított a forradalmi Czanov kormányval szemben. Ekkor Sztambulovot egy küldöttség vezetésével bizta meg a fejedelem, amely Ruszcsukba vitte a fejedelem üzenetét. Mikor az orosz konspiráció I. Sándort lemondásra kényszerítette, Sztambulov, Mutkurov és Karavelov lettek a régensek. Sztambulov országa határáig kísérve el a kiűzött fejedelmet, összehívta a szobranjet.

Ettől a percztől kezdve Sztambulov intézte Bulgária sorsát. Mindig erős ellenzékelt képviselt Oroszország beavatkozásai ellen. Az ő befolyása alatt választotta meg az 1887. július 4-én összeült nagy szobranje szász-kóburg-góthai Ferdinánd herceget Bulgária fejedelmévé s csakis neki volt köszönhető, hogy a fejedelem, akit sem Törökország, sem a többi hatalmak el nem ismertek, nemcsak, hogy az uralmat átvehette, hanem trónján meg is szilárdulhatott.

Sztambulov nagy diplomáciai tehetséggel megáldva, lassankint kibékítette fejedelme iránt az európai udvarokat; alatta fejlődésnek, virágzásnak indult Bulgária, a hármasszövetség védpajza alatt. De, mint minden nagy embernek, neki is sok ellensége volt. A fejedelmet folyton zaklatták besúgásokkal, a szobranje ellenzékét folyton sürgette elbocsátását, míg végre a fejedelem elég gyenge

volt ahhoz, hogy ellökje magától függetlenségének leghatalmasabb oszlopát s odadobja martalékul ellenségeinek.

Ez volt Sztambulov sorsa 1894. május 31-ike óta, a mikor Ferdinánd fejedelem kiadta neki az elbocsátó levelet.

A Sztambulov-kabinet 1894. május 29-én beadta lemondását, a mely általánosán a legnagyobb zavart keltette. A fejedelem és Sztambulov közt a feszültség napról-napra erősebb lett. Bukása óta nem is volt nyugodt perceze Sztambulovnak.

A vele ellentétes, öt gyűlölő párt jutván uralomra, érvényesült ellene a személyes és pártgyűlölet egyaránt. A szobranjében napról-napra ismétlődtek ellene a vádindítványok, a kormány és sajtója folyton izgatott ellene, gyilkosságokkal, vesztegetésekkel vádolták, állandóan rendőri felügyelet alatt tartották, míg végre július 15-én gyilkos törrel vetettek véget életének.

Hogyan kompromittálja a kormány a közigazgatást?

(—ö) Banális dolog a szórakozott egyszeri ember mondása, a ki a kalapját kereste, s végre felkiáltott:

— Nagyszerű, a fejemen van és nem vettem észre!

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium megmutatta, hogy ő is tud rossz viczezel csinálni, még pedig második kiadásban. Tegnap a következő leiratot intézte Nagyvárad város közönségéhez.

30240. szám.

A közönség által kezelt ösztöndíjalapnak a folyó év május hó 5-én 113—8426. sz. a. kelt felterjesztéssel bemutatott s $\frac{1}{2}$ alatt visszazárt 1894. évi számadása *megvizsgálható nem volt, mert sem az 1893. évi számadási kivonat, sem az 1890. és előző évi számadásokba nem küldettek* és sem az alapítvány tőkeálladékának megállapításához, szükséges adatok az 1892. évi 34780. s 1893. évi 31495. sz. rendeletek dacára sem terjesztettek fel.

Ennélfogva hivatkozással említett két rendeletre felhívom a közönséget, hogy a szóban levő alapítványokra vonatkozó fent sorolt adatokat jelen rendelet vételétől számított 4 hét alatt felelősség terhe mellett terjeszse be.

Budapest, 1895. július 12.

A miniszter helyett
Zsilinszky, s. k.
államtitkár.

Aki elolvassa-e rendeletet, — mondjuk, Alborák ur kapja kézhez, — megelégedéssel konstatálja, hogy:

1. A közigazgatás ros. de
2. Nagyvárad városáé igen ros.
3. A tanács hanyag s rezoniroz.
4. A miniszter, óh, az erélyes és rendbeszedi a rakonzátlan tanácsot.

Alborák barátunk ezt konstatálva elégedetten meg is írja, s a közönség jóleső érzéssel veszi tudomásul, hogy a miniszter, hogy javítja a ros. közigazgatást.

Hozzáteszszük még, hogy hasonló leiratot ugy 1892-ben, mint 1893-ban intézett a miniszter Nagyvárad város közönségéhez.

Utána néztünk a dolognak, s az iratokból kivettük, hogy

minden hasonló leiratra a város közönsége felterjesztést intézett a miniszterhez, melyben tisztelettel felvilágosítja, hogy a kívánt számadásokat már egy félévvel előbb felterjesztette. Egy leirat pedig elismeri, hogy a mostani leiratban kívánt 1893. és előző évi számadások *font vannak a miniszteriumban*. Aláírta Szalay Imre, min. tanácsos, kiadta 26290--894. szám alatt.

Ebből tehát kitűnik: hogy a kívánt számadások éveken át, Ragány János főszámvevő jelentése szerint mindig előbb terjesztettek fel, mint a miniszter kívánta, aki tehát nem tudta, hogy miféle iratok vannak fent a miniszteriumban.

2. A most kívánt adatok jóváhagyás nélkül ott hevernek fent, évek óta, a nélkül, hogy tudna róla a miniszter.

3. A miniszterium ügykezelése kritikán alóli, mert olyat kívánnak, a mi ott van.

4. Jogtalan váddal illet a miniszter egy olyan hatóságot, meg kötelességének pontosan eleget tett s diskreditálja a közigazgatást, mely jobb, mint a miniszterium ügykezelése.

5. Felelőssé teszi a várost, s ő nem felelős a kompromissióért, mely ilyen módon éri Nagyváradot s a közigazgatást, melyet mindenáron be akarnak feketíteni s a miniszterium bűnét is rátolják.

Hisszük, hogy a nagy levelező következő levelet intézi Zsilinszky Mihály államtitkárhoz:

Kedves Zsilinszky!

Nagyvárad városához legutóbb 30240. sz. a. intézett leiratban kívánt adatokra nézve felkérem, hogy e tekintetben ne a városhoz, hanem Szalay Imre min. tanácsoshoz forduljon, ki készséggel tesz eleget kívánságának, az akták nála vannak. Mäskor nézzen szét előbb itthon, mieelőtt oly súlyos és igaztalan váddal illet egy várost. Jövőre pedig 3 éven át ne hevertessék fent a számadásokat.

Kiváló tisztelettel

Wlassits Gyula, s. k.

NAPTÁR.

— Július 19. —

Péntek, Róm. kath. Paulai Vince. Prot. Rufina. Gör. kel. július 7. Dominica. Izr. Thamus 27.

Nap két 4 óra 10 p., nyug. 7 óra 29 p. Hold kelte 0 óra 22 p. nyug. 5 óra 42 p.

Július 20. A függetlenségi és 48-as párt nyári mulatsága.

" 21. A tenkei intelligencia táncmulatsága a város közvetlen közelében fekvő nagy erdőben.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő **üzletekben kaphatók:**

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Jéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papírkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papírkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Muri tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota, Nagypiac.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Szent-Vince napja.** Az egyháznak egyik legnagyobb szentje, az emberiségnek egyik legnagyobb jöltevője az, akinek napját a kalendárium ma mutatja. Ha csak az irgalmas nénék intézményét alkotta volna is, akkor is méltó lenne az emberiség örök hálájára.

Nincs az emberi nyomornak neme, melyre ő enyhet, segélyt ne nyújtott volna. A gályarabok, a kített gyermekek, az elesett nők, a szegények, a tébolyodottak, sfb., sfb. mind az ő szeretetének, az ő gondoskodásának tárgyát képezték. A párizsi tanács egy hivatalos iratban 35 intézetet sorolt fel, melyeket magában a francia fővárosban alapított. Nem csuda, hogy emléke előtt tisztelettel hajolt meg a forradalmi rémuralom is.

Szebb napot nem választhatott volna Nogáll püspök az új kápolna alapköveteli ünnepére. A mult héten megirtuk már u. i., hogy Nogáll püspök Rimanóczy Kálmán építészszel tágas, szép, románstílyü kápolnát épített intézete kertjében. Az alapköveteli ünnepély d. e. 10 órakor fog meg tartatni. A szertartást maga a püspök végzi. A szertartás végével a régi kápolnában mise lesz.

Isten áldása kísérje az új kápolna építését!

* **Kánikula.** Magyarul uborka szezonnak nevezik, s ember, állat egyaránt fél e meleg napoktól. Szünetel most nem csak a hivataloskodás, hanem az erő is. Ha olykor-olykor esik is egy pár szem, vagy talán kítőr a zivatar, mind csak azért van, hogy utánna annál jobban érezzük a nap rettentő hevét.

Arat a gazda, s a szegény nép korsójában szinte felforr a víz. Mintha sorsa ezáltal is sujtani

akarná, hogy még ha megszomjazuk, friss vizet se ihasson.

Vigasztalódj szegény nép! Így van ez a mi városunkban is. Mit ér a vízvezeték, ha felforr benne a víz, mit ér az árnyas szoba, ha az arczátlankodó legyek dongó serege elrettentí az ember szeméről az álom ijedős tündérét.

S a vég inségben, midőn már-már zugolódásra akarnak nyílni ajkaink, feltűnik előttünk egy végső remény, a hullámzó Körös árja... s megnyugvással temetkezünk a hűs, hőmpölygő habokba, s ajkainkat zugolódás helyett e szavak hagyják el: Mégis csak jó az Isten, rendel vigaszt, s örömet számunkra.

* **Az országos közegészségügyi felügyelő vizsgálat.** Dr. Miskolczy Imre országos közegészségügyi felügyelő tegnapelőtt délelőtt meglátogatta a Bihar megyei közkörházat a hol a látottak és tapasztaltak felett a legnagyobb elismerését nyilvánította dr. Fráter Imre főorvosnak. Délután a »Félix« és »Püspök« fürdőbe ment ki Szunyogh Péter alispán, dr. Konrad Márk, dr. Fáter Imre és Kiss Elek társaságában a Püspökfürdőben Filkor Lajos a Félix fürdőben pedig Kernáts János bérlő kalauzolta a felügyelőt. — Mint értesülünk legközelebb a tenkei és a füredi fürdőket és megfogja látogatni.

* **Támadó farkasok a Vidoréten.** Mint levelezőnk írja, érdekes eset történt a napokban a vidoréti erdőszéleken. Mióta az iparvasut kávédarálói járnak be nagy zakatolással az egykor csendes őserdőszéleket és a munkások fejszeapásai alatt rengetegeket pusztultak már el, a vadak elhuzodtak a Vidorét közeléből, ahol üzöbe vette őket a civilizáció. Nagy ritkán lehetett látni közülök egy-egy szelidebb példányt még az őszi és téli időszak alatt is azon vonalokon, a hol a mozdony jár és az erdővágás folyik. annál meglepőbb volt a napokban vagy négy ordas támadó fellépése, a melyek az igazgató szép csikójára éheztek. A farkasok a körmeik közé került szép állatot szétszaggatják, ha a balták kellő időben nem repültek volna az ordások közé. A farkasok a veszély láttára megfutottak és a csikó több sebből vérezve maradt a küzdőterén. A munkafelügyelő rögtön jelentette az esetet írásban is eképen: »Kérek csikónak karbolos vizet, munkásnak kinát, mert hideg fogása van.«

A kórház gondnok el is küldte a betegeknek a kívánt gyógyszereket, következő válasz kíséretében: »Melegen érdeklődöm a munkás hideg fogása és a csikó szerencsétlensége iránt. Gyógyszereket $\frac{1}{2}$ alatt kapja; vesszőt is, ha valamelyiknek hanyagság miatt komolyabbra fordult baja.

* **Erzsike kir. hercegnő nagy mondása.** Az özvegy trónörökösné kisleányának egy nagy mondását jegyzik fel a bécsi lapok. Stájerországban, a mürzstegi kastélyban nyaral Erzsike kir. hercegnő s a minap egy leányiskolának majálisa volt ottan. A kir. hercegkisasszonyt kivitték megnézni a mulató gyermekeket, sőt oda is eresztették közéjük. Ezek azonban tudták, hogy milyen nagy ur gyermeke ez a kisleány és nem mertek vele játszani Erzsike kir. hercegnő végre elkeseredve odament hozzájuk maga és azt mondta nekik: »Ne féljete, azért én is olyan ember vagyok, mint ti!« — Ezzel meg volt törve a jég s Erzsike órák hosszat játszott a gyermekekkel szembekötődít, hol az olót és egyéb társasjátékokat.

* **Uj táblabíró.** A király Dömök Jenő szolnoki törvényszéki bírót a temesvári ítélőtáblához bíróvá nevezte ki.

* **Elkobzandó lappeldányok.** A magy. kir. belügyminiszter a budapesti kerületi sajtóbíró-ság útján rendeletileg felhívta a hatóságokat, hogy a »Czipész« ujság kilencedik az »Asztalosok Szaklapja« nyolczadik számát, előbbi »Ébredj proletár.« utóbbi »Üldözések kezdete«

ezimű igazgató közleményeikért, az összes közközzen forgó példányokat kobozzák el és a belügyminiszterhez terjesztik fel.

* **József főherceg pavillonja.** A kiállítás igazgatósága a napokban kérte az építési engedélyt a fő- és székváros tanácsától József főherceg kiállítási pavillonjának építésére. A főherceg pavillonja a főváros pavillonjával szemben a történelmi kiállítás főbejárótól oldalt épül s rendkívül diszes tetszetős építési modorban. A magánpavillonok között mindenestre a legszebb lesz. Az építést e hónap vége felé kezdik meg.

* **Vadászterületek bérbeadása.** Ujabbban a következő községek vadászterületére lett az árverés meghirdetve, mely árverések az alant felsorolt időben fognak megtartatni: Vizesgyán község folyó évi július 28-án délután 1/2 órákor, Tépe július 21-én délelőtt 11 órákor, Hosszu-Pályi július 28-án délután 3 órákor, mely körülményre felhívjuk a sport kedvelők figyelmét.

* **Családi perpatvarból életveszély.** N. J. nagyvárad-i kereskedő élethalál között lebeg. Súlyos állapota abból származott, hogy nejevel összekocczant. Ő ugyanis ellene volt, hogy a felesége egyik nőrokonát kísérje a vonat-hoz s mert tiltakozása daczára N.-né ott hagyta az üzletet, utána akart menni, hogy távozását megakadályozza. Eközben a dühtől elvakítva a kilincs helyett az ajtó üvegtáblájához kapott és oly szerencsétlenül, hogy keze csuklóján az üvegdarabok átmetszették ereit. A seb egyre rosszabb alakot öltött, ugyanígy, hogy vérmérgezés állott be és a szerencsétlen embert a napokban már tízedszer operálták. Az orvosok véleménye szerint még amputáció esetén, sincs remény életben maradásához.

* **Takarékpénztári gyűlés.** Az érmelléki takarékpénztár e hó 20-án d. e. tartja meg rendes időszaki gyűlését, mely gyűlésen több érdekes tárgy fog szőnyegre kerülni.

* **Megmérgezett gyermekek.** Tegnap délután nagy riadalom támadt esillagvároson, mert három gyermek hirtelen rosszul lett s borzasztó kínok között, jajveszékelve kiáltozott segítségért. Gyorsan előhívott dr. Rednik József és dr. Edelman Menyhért megvizsgálták a gyermekeket, akik azt adták elő, hogy a péknél zsemlét vásároltak s ebben valami mérges anyag lehetett. Az orvosok azonnal ellenszert adtak be, amire a gyermekek jobban lettek. Azt hisszük, hogy az ijedelem nagyobb volt, mint a baj s valószínűleg a sok éretlen gyümölcs élvezése okozta ezt.

* **Jegyzőválasztás Furtán.** Furta községe nehezen tud jegyzőhöz jutni. Pár hónappal ezelőtt Basa Pétert választották meg, de felebezés folytán a miniszter megsemmisítette a választást. Tegnapelőtt tartatott meg újra a jegyzőválasztás, nagy érdeklődés mellett. Szunyogh Lóránd főszolgabíró elnökléte alatt. Kilenc pályázó volt összesen, akiket mind jelöltek. A jelenvolt választók közfelkiáltással ismét Basa Pétert választották meg. A választás ellen azonban Csomák János és még két választó azonnal óvást tettek. Ugy látszik, még hosszú ideig elhúzódik a jegyzői állás betöltésének ügye, mert kilátás van rá, hogy ismét megsemmisíti a miniszter a választást.

* **A honvédség köréből.** A honvédelmi miniszter rendelete folytán Fejér Ferencz hadnagy, a nagyvárad-i 4-ik honvédgyalogezredből a gyulai 2-ik honvédgyalogezredhez helyeztetett át.

* **Elválás rimekben.** Fazekas János hosszu-pályi gazda örökös veszekedésben élt a feleségével. A múlt héten megint összekocczantak és a csata hevében Fazekas gazda

a nagy leveses tálat hozzávágta az élete párjához. Az asszony még az nap, mikor az ura nem volt otthon, összeszedte a holmiját és hazahurcolkodott az anyjához. Mikor a gazda este hazakerült, egy darab papírost talált az asztalon, a melyre ez a vers volt írva:

Itt hagyom a házad.
Nem maradok nálad.
Én hozzám nem vágod
Többet a nagy tálat.

Nem megyek utánad! — vágta ki elkeseredésében a rimet szegény Fazekas János.

* **Halálozások.** Ficzek Lajos és neje szül. Gyurtsák Piroska gyermekeikkel: Emil, Margit és Jenővel, a nagyszámu rokonság nevében is fájdalommal tudatják a szerett kedves anyának, anyós, nagyanya és rokonnak öz. Ficzek Józsefné, szül. Fájkmájér Teréziának hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 68-ik évében folyó hó 18-án történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 19-én délután 5 órákor fognak Szaniszló-utczai 10. sz. lakásáról a nagyvárad-olaszii sirkertben örök nyugalomra tételni, az engesztelő szent miseáldozat pedig folyó hó 20-án d. e. 10 órákor fog a nagyvárad-olaszii plébánia-templomban bemutatatni. Nagyvárad, 1895. július 18. — Zimmermann József egy a maga, valamint gyermekei: öz. Cserey Istvánné, szül. Zimmermann Anna, és gyermekeivel: István, Erzsébet férjével; Demkó Péterrel, és gyermekeivel: Borbála férj. Bogdán Antallal, és özvegy Cserey Józsefné sz. Pfeiffer Czeeziliával, fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb hitves, anya, nagyanya és rokon Zimmermann Józsefné, szül. Resovszky Annának folyó hó 18-án reggel 8 órákor, életének 82-ik, boldog házasságuknak 58-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 19-én délután fél 4 órákor fognak Ör-utca 360. sz. lakásától a nagyvárad-ujvárosi róm. kath. sirkertbe örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig e hó 20-án reggeli 9 órákor fognak a nagyvárad-ujvárosi róm. kath. plébánia templomban az egek urának bemutatatni. Mely végtisztesség tételre az elhunytak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1895. évi július hó 18-án. Béke lengjen poraik fölött!

* **Papagályt találtak,** de az ipsze nagyon nevetlen, nem tudja a gazdájának nevét. Tulajdonosa a rendőrségnél jelentkezhetik, s nem is lehetetlen, hogy a vizontlátás fölötti örömeben a papagály nevén fogja üdvözölni gazdáját, a mely körülmény fölöslegessé fogja tenni a további igazolást.

* **Biró választás.** Mint levelezőnk írja, Fenesen e hó 24-én töltötték be a megürült birói állást. Két jelölt volt u. m. Bratye Tódor, és Mihalek György, a község bizalmával az előbbi népszerű személyt ajándékozta meg.

* **Elfogott tolvaj.** Pap Lőrincz nagyváradon volt egy ideig alkalmazásban, mint kocsis már innét is egy nagyobb tolvajlás után megszökött s most Pest megyében, hol Isten a dolgát asztali inas-ságig vitte, egy alkalommal gazdájától 5000 frtot ellopt. Az odavaló, — bizonyára erőyes — hatóság elfogta a jómadarat.

* **Kitiltott amerikai lap.** A belügyminiszter a chikágói »Duch Volnosli« című lapot államellenes irányja miatt kitiltotta s ennek alapján a kereskedelmi miniszter a postai szállítás kedvezményét a laptól megvonta.

* **Eltűnt szabóinas.** Polonkay Gyula szabómesternek Csongrádi Imre nevű 14 éves tanulója tegnapelőtt délután fürödni ment az alsó füzésre Busik József és Malicza János társai kíséretében. Este a mester hiába várta haza az inasát, nyugtalanodni kezdett kimaradása miatt s kiment érte a köröspartra, hol a tutajokon ruháját egy csomóba kötve meg is

találták, de a fiut sehol. A körülmények oda mutatnak, hogy az ifju a Körösbe fult. Másnap keresték is hulláját, de daczára annak, hogy a Köröst egész Ősig felkutatták, az eltűntnek semmi nyomára sem akadtak.

* **RENDŐRI HIREK, Nem kell az ezüst óra.** F. M. intelligens fiatal ember tegnap a katonazene hangjai mellett a Schüchben mulatott, miközben nem vette észre, hogy értékes aranyórája zsebéből eltűnt. A dologban azaz érdekes, hogy ezüst óráját, mely ugyanabban a zsebben volt, nem vitték el, hanem a tettes a belső zsebből a külsőbe sanzsírozta. Hiába! az ezüst értéke folyton kisebbedik az arannyal szemben. — **Figaró esinyje.** Kelemen Sándor ambicziózus borbélylegény tegnap széles jó kedvében külvároson több ház ablakait bevverte. Ugy látszik, hogy híres elődjének, a sevillei borbélynak akart nyomába lépni, de csak kellemetlenséget szerzett magának fortélykodásai által, amennyiben a rendőrségnél feljelentést tettek az új Figaró ellen. — **Ellopott szerszámok.** Az épülő félben levő új postapalota egyik zárt helyiségéből ismeretlen tettes F Adler Lajos és Csizsér Lajos kézművesek által használt szerszámokat ellopta. A szerszámok, 6 gyalu, 1 fűrész, 2 kalapács és harapófogó, 1 véső, 2 kötő Kováts Ödön tulajdonát képezik. A tettest a rendőrség nyomozza.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

A mezőhegyesi kisdudóvoda zárvizsgálata.

Nagy közönség jelenlétében ment végbe — mint tudósítónk írja — folyó hó 16-án Mezőhegyesen (Csanád m.) az ottani kisdudóvoda zárvizsgálata. A vizsgálat reggel 8 órákor kezdődött a nyári kaszinó parkjában. A kis leánykák fehér ruhába voltak öltözve élővirággal feldisítve. A vizsgálaton a felügyelő bizottsági tagok közül megjelentek La Rouché Béláné, Heim Jánosné, Spielka Zsigmondné, Jurenák Gyözőné és Hoffer Adolf iskolaszéki elnök. A vizsgálaton a kis növendékek nagyon szépen feleltek a feltett kérdésekre, majd néhány csinos és ügyes játékot adtak elő. Az iskolaszéki elnök a vizsgálat végén Sütkey Gyuláné óvónőnek legnagyobb meglepedését fejezte ki az elért szép eredmény felett, hogy ily mintaszerűen vezet az óvodát, mely egy nagy városnak is dicséretére válnék.

Óvoda megnyitás Zsákán. A nyár folyamán választotta meg kisdudóvónőnek Zsáka község Verebely Rezsőné. A választást a megyei közigazgatási bizottság már megerősítette. A megválasztott óvónőt a napokban hívják meg állásának elfoglalására s az óvoda már a jövő hóban megnyílik.

IRODALOM.

Ivánffy Jenő.

Ditrói Mór igazgatása alatt tűnt fel először az a tehetség, mely most a nemzeti színházban a legerősebb szerepeket interpretálja erőteljes csengő hangjával s közvetlen művészi játékkal.

A közönség már akkor nagyon megszerette és bár örült a gyors karrieren, sajnálattal látta távozni őt, mert vidéken olyan drámai hőst, ki képzettségével és átértett kimagasló alakításával úgy tudná gyönyörködtetni a közönséget, ma nem találunk; közelebb is körutat tett Párizsban és Londonban, hogy a modern színművészet mestereitől tanulja meg milyen magaslátán kell állni egy igazi tehetségnek. Ma lép fel a színpadon a »Beesület«-ben, s legkitünőbb alakítását mutatja be.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy poetikus hangulattaljes költeményei közül a következőt közölhetjük, s szíves ígérhetjük, hogy nagybecsű költeményeivel, különösen művészi körutjáról, többször felkeresi lapunkat; a kis költemény, melyet hevenyében a színházi irodában vetett papírra, ez:

Sok év előtt . . .

*Sok év előtt, ép ilyen órán
Itt áll velem a kis padon —
Mint most — a csillagok kigyultak,
És én boldog voltam nagyon.*

*Karomra simult álmodozva,
Kezembe reszketett keze,
Körül a lombok sutlogása
Szerelmi kéjjel volt tele.*

*Nem láthatott szívünkbe senki,
Csak fönt a messze csillagok
És könnyű szellő vitte halkan:
„Kié vagy?” — „A tiéd vagyok!”*

*Sok éve múlt, a kis pad itt van,
Sóhaj a szellő, süg a lomb,
És int a csillagok világa:
Hiú a lány, feledj bolond!*

Ivánffy Jenő.

Aki így ír s úgy játszik mint ő, nagy közönséget érdemel, ha játszik.

A nagyváradai állatvásártér áthelyezése.

(Saját tudósítónktól.)

(—ő) Alább találja meg a közönség Nagyvárad városi szépművészeti és közlekedési bizottságának a tárgy fontosságához mért, mélyreható s a város érdekeinek kellő figyelembevételével hozott s derék, bátor határozatát. Évek óta vajdó kérdést képez az állatvásártér hova való elhelyezéseinek ügye. Csodálkozunk rajta, hogy midőn egy nagy áldozattal és költséggel elkészített, egészségügyi tekintetben kifogástalan vásártérünk van, mely alkalmas a vásárok centralizációjára, csupán parciális érdekből küzd egy párt a kommandáns rét mellett, jobb ügyhöz méltó buzgalommal s kitartással s megakadályozza a város akadályt nem tűrő fejlődését.

A kommandáns rét egy dugványos hely mely elnyelné a befektetett költséget s távolaságánál fogva is alkalmatlan e célra. Sok ideig tartott, míg a vélemények tisztázódtak s belátták, hogy egyedül helyes irány az, melyet ma a bizottság proklamált. Üdvözljük a bizottságot mai jól felfogott közérdekű határozatáért, mely a zavaros helyzetbe világosságot hozott. Ragány János főszámvevőt pedig bátor, kitartó küzdelméért, melyet az ügy érdekében kifejtett, elismerés illeti meg. A kérdés most a

tanács elé kerül, mely nem mellőzheti az egyedül illetékes bizottság e komoly közérdekű határozatát.

A kérdést megvilágosító tudósítás a következő:

**

A szépművészeti és közlekedési bizottság tegnap délután tartott ülésében tárgyalta az állatvásártér rendezésének ügyét, amely bizonyára a városnak egyik legsürgősebb és legfontosabb kérdése. A tárgyalás az egész délutánt igénybe vette. Az ülésen Papp János gazdasági tanácsos elnöklete alatt Gyalokey Lajos, Bozók Béla, Mezey Mihály, Guttman József, Knapp Ferenc, Beczkay Lajos, dr. Kornstein Lajos, Stark Gyula, Busch Dávid főmérnök és Komlóssy József biz. jegyző voltak jelen. A főszámvevő, főkapitány terjedelmes s tárgyilagos jelentései, melyben a sertésvásártérnek a jelenlegi ló- és baromvásártér mellé leendő elhelyezését javasolják, továbbá a főmérnök jelentése, melyben a kommandáns rét mellett foglal állást, a felolvasás alatt s ez után a bizottság pénzügyi, egészségügyi tekintetéből s a város fejlődése szempontjából behatóan foglalkozott a tárggyal s éppen ennek az az eredménye lett, hogy a sertésvásártérnek a jelenlegi ló- és baromvásártér mellé való kihelyezését fogadták el majdnem egyhangúlag. Ezen eredmény előtt, kik szorosán a város fejlődését tekintik szem előtt s számolnak a város pénzügyi viszonyaival, egy cseppet sem meglepő, mert a városnak a Sebes-Körös folyó mellett, természetalkotta olyan kedvező helye van e célra, hogy a lehető legnagyobb hiba lett volna azt mellőzni egy rosszabbért, amely felette költséges is, mert a javasolt helyen 70.000 frtba kerül a rendezés, míg a kommandáns réten rózsás szemüvegen nézett számítások szerint is több mint 150 ezer frtba jött volna. Nem tartjuk feleslegesnek megemlíteni, hogy amikor a jelenlegi ló- és baromvásártér a forgalomnak átadták a kiküldött miniszteri biztos oda nyilatkozott, hogy a sertésvásártér is ide lesz helyezendő s kiemelte, hogy Nagyvárad városa e területben olyan vásártérrel nyerne a Sebes-Körös folyó közelsége miatt, a milyen az országban sem lesz több. — Megjegyzendő, hogy a sertésvásártérnek rendezése éppen a sertésvész fellépte miatt felette sürgős, s ha nem akarja a város, hogy a sertésvásár tartásokat megvonják tőle, kézzel-lábbal dolgoznia kell a mielőbbi megvalósításán, mivel a Kommandáns réten kisajátítások eszközözendők, már pedig ez az ügyet 2—3 évre vetné vissza s a város sirva nézhetne utána, ha a sertésvásárok betöltése folytán egyik jelentékeny jövedelmétől elcsúszna. Végül elötlünk áll a közbizonyi telep decentralizációjára is, és ha meg lesz a kellő vásártérünk, joggal emelhetjük fel szavunkat a mellett, hogy városunk legyen kitűnő vasuti összeköttetéseinél fogva is egyike azon helyeknek, melyek közt a decentralizáció folytán helyet foglalhat.

A közönség köréből.

Jószágartók figyelmébe.

Ha valaki a keddi, vagy pénteki napon a szénapiacra megfordul, különböző érzéseket eláruló arczokkal találkozik ott a vevők között, többnyire aggodalmat vagy haragot s ritkán jó kedvet mutató egyének azok. De vajjon ezen külsőleg észlelhető lelki állapotokat mi idézi elő? Semmi más, mint a széna árak s a szénás szekerek mikénti megrakása. S mi idézi elő az aggodalmat? az, hogy a vevő, legyen szeszgyáros mint marhabizaló, hentes, mézáros, bérkoesi tulajdonos, vagy legelő teheneket vagy magán használatra lovakat tartó egyén, avagy taligás, azt látja, hogy az ugynevezett kupeczek által eladásra kiállított szekér szénáért, ha bár az szekér szénának nem is mondható, (mert úgy van az felrakva illetőleg rázva, mint azon cigány borzas feje, a ki egy évben egyszer fésültetik) oly árt kérnek, mintha rendesen megrakott szekér széna volna, ha aztán az illető kényszerültségből megvásárolta s lerakatta, még csak akkor áll el szemé

szája, hogy mennyire megcsalatkozott a vásárlással, s hiába számította ki előre, hogy egy szekér szénával jószágai hány napig fogják beérni, mert a széna súlya nem volt megállapítva, s aggódik a felett, hogy a jószág tartására előirányzott takarmány mennyisége miatt a kiadást pótolni kell, még a jószág által hajtott jövedelmet emelni alig van módjában.

Haragot azért mutat, mert az eladó kupecz gúnyolja ha arról beszél, hogy hozzávetőleg hány mázsát nyomhat, a város egyik vagy másik végén előre jól felirázott takarmány. Jó kedvet pedig azért árul el egyik vagy másik vevő arca (a mi ugyan nagyobb ritkaság) mert véletlenül oly árustól talált takarmányt vásárolni, a ki még a divatos széna rakásba nincsen úgy bele tanultva mint a piacot előzőlő kupeczek, s így pénze egy részét a vásárlás folytán nem dobta ki hiába.

De hát mindez miért van így? Bizony csak azért, mert a széna és egyéb takarmányfélék nem mázsára számra, hanem csak úgy gondolomra lehet vásárolni, a mi mellett minden városi jószágartó ember számítása füstbe megy. Ha a sertést és gabonát lehet mázsára számra vásárolni, mert azok megmérésére van a piacon alkalmas mázsáló helyiség, mért ne lehetne a piacon takarmány mázsálót és ahhoz alkalmas helyiséget is felállítani? mi által a felek biztosak volnának az eladott és megvásárolt takarmány súlya felől, minden jószágartó magának alapos számítást készíthetne a felől, hogy bizonyos időre jószágai részére mennyi súlyu takarmányt vegyen, s nem fizetne a mázsálás nélkül megvásárolt takarmányért többet mint a mennyi értéket az képvisel.

Ennélfogva azt hiszem hogy a jószágartók érdekében óhajtható volna, ha a törvényhatósági bizottság tisztelt tagjai közül valaki oda hatni sziveskednék, hogy a piacon egy takarmány mázsáló helyiség rendeztetnék be, hogy ez által egy a vevő, mint az eladó közönségnek érdeke megóva lenne, a vevő és eladó pedig nem károsodnék, s a városi pénztár jövedelme is gyarapítható volna.

Nagyvárad, 1895. július hó 15-én.

Egy jószágartó.

SZÍNHÁZ.

A Pezsgő.

Július 18.

Muray Károly szellemes gondolatoktól sugárzó és pompás helyzetektől eleven vigjátékában mutatta be magát másodszer a váradi közönségnek Boross Ferike, mint vigjátéki subret. És e szerepkörben valóban sokkal jobban beillik, s mint naiva nem tudta felmelegíteni a közönséget, mint szubrett pedig teljes harcjátéka kifejező hatást ért el, hangja néha megbicsaklott, de élénk beszélő-alakja teljesen színpadi.

E szellemes vigjáték, bár itt-ott bohózatba csap át, alkalmat nyújtott a többi szereplőknek is, hogy jó kedvel s jó színészekhez méltó alakítást nyújtsanak.

Tóvölgyi né mint vén leány, beigazolta, hogy csak nyereségnek tekinthetjük őt s Rónaszékivel együtt oly jó kedélyre hangolták a közönséget, hogy egyes jeleneteik alatt, nem akart szünni a tetszés legbiztosabb jele a jó izü nevetés.

Novák Irén, Tompa, Benedek és Tóvölgyi Margit teljesen kielégítették a közönség igényeit s mondhatjuk, hogy kiérdemelte megelégedésünket.

Szendrei sokoldalúságának újabb tanujelét adta s oly kitűnő alakítást nyújtott, hogy valóban magunk elé képeltük a szerelmes és kissé henczegő önkéntest. (m. i.)

A beesület.

A »Beesület«-ben kezdi meg Ivánffy Jenő ur, a nemzeti színház tagja ma vendégszereplését. A darab a legjobb kiosztással került színre. Angyal, Bácsné, Rónaszékine, Novák Gál, Bács, Balassa, Benedek, Szendrei és Déri fognak a legnagyobb ambícióval a jeles vendégnek segíteni, hogy e kiváló műhöz méltóan ikert érjenek el.

Tabarin felesége.

Rendkívül érdekes szindarab előadására készül a színtársulat. Catulle Mendès az újabb francia irodalom leggeniálisabb képviselője írta azt a kis darabot, mely »Tabarin felesége« címét viseli. Rövid egy felvonásban megrázó tragédia történik a színpadon, a legmerészebb naturalistikus irányban megírva. A mindenütt óriási hatást keltett tragikomédiában a czimszerep Angyal Ilka, az utszéli komédiást Balassa Jenő fogja játszani.

A parasztheesület.

Rendkívül élénk érdeklődéssel várja a közönség »A parasztheesület« szombati előadását, melyben R. Réthy Laura fogja Santuzát énekelni. A többi szerep a régi kezekben marad.

REGENY-CSARNOK.

Magyarosodás Mocsarason.

— Vig elbeszélés. —

Írta: Városy Gyula.

— Dobja öcsém a tűzbe, midjárt megszababul.

— E gonosz nyomtatványokat nem égeti el még a gehenna lángja sem. Borzasztó vádak foglaltaknak azokban az összes egyházak ellen. Epés kifakadások, ördögi rágalmak, voltairei guny és szívet marcangoló jó tanácsok. Utoljára is kell valamit tenni s én e valami fölött két év óta tépelődöm és nem alszom.

— Csillapodjon kedves Adán barátom. Sejttem, miben jár. Akkoriban nekem is sok gondot okozott s hazafias fölbuzdulásomnak már öt esztendeje nyelegetem kesernyés falatjait.

— Kesernyés falatok, ugyebár? vágott közbe hévvel a lelkész, s ráveregetett a papírnyalábra, hogy az porzott. A fővárosban sem az életet, sem a vidéket nem ismerik az újságírók; valaki irigységből előttük denuncziál s meg van az országos spektákulum. Az »Igazság Kürtjében« vont elő egy zsiros példányt a kötegből, időtlen idők óta írja az evangélikus egyházzól, hogy pánszláv, e számban pedig hogy én germanizálok. Hallott olyat, hogy én germanizálok?! Értse meg bátyám, hogy én germanizálok!! Az apám tót volt, az anyám magyar, az egyik nagyapám morva, a nagybátyám cseh. A világ minden nyelvét beszéltük, csak a németet nem, s a család csufjára most engem fölléptetnek germanizátornak. Azért, hogy e kis város kevés számú híveiért megtanultam a német nyelvet. De hát hogy beszéljek hozzájuk? Híveim anyanyelve német.

— Az enyémeke is.

— Jöjjön le a szerkesztő, s ha ő jobban tudja, beszéljen más nyelven velük. A köznépből nem lesz egy hallgatója sem. Azonban Márton bácsi nem azért jöttem, maga már belekóstolt a gyümölcsbe, szolgáljon tanácssal.

— Tudom; engemet öt esztendővel ezelőtt ért hasonló szerencse. Valamelyik hívem, — maig is úgy rémlik, hogy adósom volt, s sziveségével csak a kamatokat akarta lefizetni! — ugyancsak az »Igazság Kürtjében« lélekemelő három cikkben méltatta lelkészi működésemet. Az elsőnek czime »A megrögzött schullerájnos« volt; a másodiké »Fillokszéra a magyarosodás gyökerén«; a harmadiké pláne így hangzott: »Egy új Görgey a templomban«. A szerkesztőségnek beküldtem keresztelő leveletem, melyből világosan olvashatta, hogy engem nem Engel Jakabnak hanem Kovács Mártonnak hívnak, nem Lipcsében, de még csak nem is Nagy-Szebenben, hanem Szegeden születtem. A szerkesztőnek, úgy látszik, az sem imponált volna, ha azt írom, hogy a debreczeni polgármester fia vagyok, mert egy szót sem közölt levelemből. Kaptam azonban az ország különböző részeiből tíz levelet, melyek telve valának a legszeretreméltóbb gyöngédséggel, álnevű szerzőik telhető buzgalommal iparkodván keserű óráimat megédesíteni. Szívem megtelt vigasztalással, midőn olvastam a tiszteletteljes fiai megszólításokat: »Te bandita!« — »Mehizott Judás!« — »Vörös ördög!« — »Czimeres ökör!« — »Országunk hóhéra!« — stb. Erkezett czimemre utalvány is, melylyel husz krajczárt és a hazai

kötéliparnak figyelmembe való meleg ajánlását kaptam. Az ügyet, a hívek nyelvi állapotának teljes föltárásával, a püspök elé terjesztettem, ki azt tanácslá, tekintettel az intelligencia magyarral tudására, kíséreljem meg a hónapokint való egyszeri magyar szt. beszédet. Szót fogadtam. A hivatalnok világra számítva, szószerken és a helyi lapban kihirdettem, hogy minden hó első vasárnapján magyar prédikáció tartatik.

— És az eredmény?

— Csodás sikerrel járt. Öt év alatt nem volt szerencsém öt hivatalnokhoz.

— Akkor kiknek prédikál bátyám magyarul? Tudtommal megtartja a magyar beszédet.

— A leglelkismeretesebben. A legelső alkalommal, vidékről származtak ide a jámborok, öt mesterember szegődött hallgatónak, s ez az öt ember, nem törődve időjárással és mesteriséggel, elszánt kitartással hallgatja szavaimat. Ez az öt változatlan szám; a féltized év alatt sem több, sem kevesebb nem lett; szinte boszszantóan rendületlenek. Mikor kevés kivoltukat emlegetve, beakartam szüntetni a magyar beszédeket, testületileg jelentek meg előttem, s hivatkozva az Ur példabeszédére, hogy a jó pásztor elmegy az egy eltévedt juhért is, ők pedig nem egyen, hanem öten vannak, forradalommal fenyegettek, ha szónoklataimat abban hagyom. Súlyos érveiknek annál is inkább kellett engednem, mert jóakarólag biztattak, hogy odahaza a gyermekek pár év múlva templomjártányira nőnek.

Az »Igazság Kürtjében« ekkor jelent meg egy cikk: »A magyarság terjedése Mocsarason« hol engem makacsságomért újra meghusángoltak, az ötöt pedig egekig magasztalták.

— Ekkor kaptam ki e lapban én is először és nem utoljára. Két évi lelki viaskodás után eltökéltem tehát, hogy urambátyám példájára a hónapos magyar beszédet behozom én is.

— Megvan-e legalább az én ötöm?

— Nincs; ugyanmilyira nincs, hogy egy sincs. A hatszáz iparos és földműves híveimből csak egy igaz sem találhatik, aki nemzetünk nyelvét értené. Hanem van husz intelligens protestáns család. Ezekre támaszkodom.

— Volt már hozzájuk szerencséje a templomkán?

— Sátoros ünnepeken nagy szórványosan, mint szőlőfürthő? a fillokszerás területen. Hanem fontosabb az annál, hogy nem ritkán eljárnak hozzám konyakozni, vagy egy pohár borra. A barátság révén fogom őket megkeritni.

— Tehát konyak és kor?!

S Márton bácsi szeméből kicsordultak a könnyek nevetésben.

— Isten ments! A baráti és ismerősi összeköttetés!

De meg nem is hagyhatom magamat világ csufjára, hogy n hazafias protestánsok hátrább maradjanak a katolikusoknál, midőn a körülmények tökéletesen egyenlők.

— Ama bizonyos öt híjjával.

— Talán réám is tekint az Isten, s nekem is küld a vidékről néhány magyar czipészt és asztalost.

— Kivánom, hanem a helybeli hivatalnok világ aligha fogja kellőleg méltányolni hazafias törekvéseit.

— Megpróbálkozom. Most pedig beszéljünk meg a részleteket. Márton bácsi tette-e akkoriban látogatást az uraknál?

— Sorra jártam őket.

A tiszteletes komoly arcczal nézett az öregre s komolyan elgondolta, hogy bizony kár volt neked a tisztviselőkhöz elfáradni, mikor mindenki tudja, hogy az egyházmegyében a te gégedet áldotta meg az Ur a leginfámisabb hanggal. Az alsó regiszterekben nyikorog, a középsőkben rekedt, a felső hangokban sipol.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Aurania új perjele.

Budapest, július 18. (Saját tud. táv.) Zágrábi hírek szerint az auraniai perjeségre, a mely egyházi méltóság a főren-

diházi tagsággal van összekötve, Gugler kanonok fog kineveztetni. Az auraniai betöltését illetőleg az egyházpoltikai elenzék már intellipellatiót is intézett a kultuszminiszterhez, aki azzal tért ki, hogy a kinevezés jogi oldalát tanulmányoznia kell. Most mikor a kormánypártot megerősítették talán teljesítik azt a jogos kívánságot.

A közös számszék elnöke.

Bécs, július 18. (Saját tudósítónk táv.) Plener elfogadja a közös főszámszék elnökségét. A kinevezést a napokban publikálják.

A trencsényi körirat bukása Mosonban.

Budapest, július 18. (Saját tud. táv.) A Szalavszky-Bánffy-Agliardi körirat fényesen megbukott Mosonmegye közgyűlésén. A főispán minden lehetőt elkövetett arra, hogy Mosonmegye bocsássa hódító útjára a trencsényi köriratot, amely tudvalevőleg bizalmat akar szavaztatni Bánffy miniszterelnöknek az Agliardi nunciussal szemben elkövetett gorombaságokért. A jegyzőket, a liberális tagokat berendelték a közgyűlésre, de sikertelenül, mert dr. Reiter olyan hatalmasan támadta Trencsénnek ezt a kezdeményezését, hogy a többség elvetette a kormánypárti indítványt, mely bizalmat és elismerést akart szavaztatni Bánffynak. Már a nagy többség felállással elvetette az indítványt mikor a főispán elrendelte a névszerinti szavazást s ez is csak hasonló eredménnyel végződött.

A király uti-programmja.

Bécs, július 18. (Saját tud. táv.) Király a szeptember 1-től 5-ig tartó budweiszi hadgyakorlatok után visszatér Bécsbe és ott szeptember 8-ig marad. 8-án este a nélkül, hogy Berlint érintené, Stettinbe utazik, hogy részt vegyen a német hadgyakorlatokon. Szeptember 13. ismét visszatér Bécsbe, a honnan 17-én a kis-czelli lovassági hadgyakorlatokra megy. Ezután Zentára jut az király, majd a bánfi-hunyadi hadgyakorlatokat szemléli meg. Szeptember 27-én ismét visszatér Bécsbe.

Sztambulov halála.

Budapest, jul. 18. (Saját tud. táv.) Budapesten a halálhír hirtelen terjedt el, s nagy izgatottságot idézett elő. A tözsdén nagy hatása volt az eseménynek, esztendők óta nem történt, hogy a börzén ilyen pánik tört volna ki politikai hirre. Az árfolyamok rohamosan estek. Feltűnést kelt a Lloyd cikke, a melyből az olvasható ki, hogyha Ferdinánd fejedelmet Oroszország elismeri, az Osztrák-Magyar monarchia elismerésére nem számíthat.

Szófia, július 18. (Saját tud. táv.) Szófiában az izgatottság leirhatatlan, Sztambulov háza előtt ezrekre menő nép tolong. Az összes konzulok a halottasházban vannak. A konzulok nyíltan beszélnek felháborodásukról. A vizsgálóbíró aki Sztambulov házában van, telefonon adott utasításokat a rendőrségnek. A gyilkossággal leginkább gyanúsítottakat nem lehet feltalálni.

Ferdinánd fejedelmet Sztambulov haláláról nyomban táviratilag értesítették.

A minisztertanács határozatából minden táviratot éjjeli 11 óráig nem szabad továbbítani. Minden kávéház be van zárva. Lovascapatok czirkálnak az utcákon.

Karlsbad, július 18. (Saját tud. táv.) Ferdinánd fejedelem ma délelőtt kapta meg az első táviratot Sztambulov haláláról. Daczára annak a konokságnak, a melylyel Sztambulov családja a fejedelem részvénytulajdonos volt, visszautasította, nagyon valószínű, hogy a fejedelem még ma küld táviratot Sztambulov özvegyének, a melyben mély fájdalomnak ad kifejezést a nagy ember halála felett s ez alkalommal meleg szavakban fogja megköszönni sok éven át való munkatársának elvülhetetlen érdemeit. A fejedelem a temetésen aligha vesz részt, bár ebben a kérdésben még nem döntött. Annyi bizonyos, hogy a fejedelem és felesége megfelelő módon képviseltetik magukat a temetésen.

A hajduk ellen.

Belgrád, július 18. (Saját tud. táv.) A hajduintézmény megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslat, melyet a szkupstina elé terjesztettek, felhatalmazza a kormányt, hogy az elszórt falvakat kényszerűen egyesítse, a félreeső udvarokat elpusztítsa és az orgazdasággal gyanúsított hajdukat a negyedik ágon való rokonságig más kerületbe telepítse.

Közgazdaság.

Terméskilátások a külföldön. A földmíveléstudügyi miniszteriumhoz beérkezett jelentések szerint Ausztriában a termés jó közepes eredményt fog felmutatni. Oroszországból, különösen a déli vidékekről gyakori a panasz, mert a nagy szárazság folytán főleg a rozs sokat szenvedett. Franciaországban csak a déli részeken várható kielégítő eredmény, míg a legtöbb vidéken sokkal rosszabb a termés, mint hitték. Általában sok a szalma és kevés a mag. Németországban, mint az előrelátható volt, a rozstermés kedvezőtlen ült ki, míg más gabonában a közepes és jó közepes között variál az eredmény. Amerika terméséről az e napokban kiadott washingtoni statisztikai kimutatás referál. Buzánál az őszi vetés nem jól sikerült, míg a tavaszi növényzet jobban fejlődött, mint tavaly. A rozs eredménye általában mögötte marad a múlt évinek. Tengeriben a tavalyinál jobb termésre van kilátás, valamint a zabban és árpában is többet produkálnak az idén az Egyesült-Államok.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 17.

Budapest, július 16. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, — a vételkedv fokozódott volt és szilárd irányzat mellett 35.000 q. hazai búzát 5—10 magasabb áron vásároltak.

Idegen búzában nem volt forgalom. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán esendős, ára 5.75—0.— frton Budapesten. Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli. Arpa irányzata és ára változatlan. Zab irányzata esendős.

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1/2 centtel drágább áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Arak marokkói háborús hírekre 3—4 krral javultak.

Előfordult kitételek: buza őszre 6.56—6.65 frt rozs őszre 5.56—5.66 frt, tengeri július—augusztusra 5.70—5.71 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.72—6.00 frt, zab őszre 5.58—5.66 frt, káposzta-repce augusztus—szeptemberre 9.40—9.50 forinton.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.56—6.57 forinton, rozs őszre 5.55—5.57 frton, tengeri júliusra—aug-ra 5.70—5.72 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.72—5.74 frton, zab őszre 5.58—5.60 frton, káposzta-repce augusztusra—szeptemberre 9.40—9.45 forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

F A J	B u z a					
	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági — — új	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — új	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — új	82	6.90	6.95	—	—	—
Tiszavidéki — új	78	6.75	6.80	79	6.80	7.—
» — — új	80	6.85	6.90	81	6.90	7.10
» — — új	82	6.95	7.—	—	—	—
Pestvidéki — új	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — új	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — új	82	6.90	6.95	—	—	—
Fejérmegyei — új	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — új	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — új	82	6.90	6.95	—	—	—
Bácskai — — új	78	6.80	6.85	79	6.85	7.05
» — — új	80	6.90	6.95	81	6.95	7.15
» — — új	82	7.—	7.05	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	123.50
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	100.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	125.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	103.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.50
Magyar földterhmentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhmentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyeregemény sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	158.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	—	147.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	101.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	101.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	123.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1073.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	485.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	490.20
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	432.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	963.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.55
London vista	—	—	—	—	121.15
Paris vista	—	—	—	—	48.25
20 márkás arany	—	—	—	—	11.91

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy bérlet 77. sz.

IV. Kis bérlet 17. sz.

Páratlan.

Páratlan.

Pénteken, 1895. július hó 19-én

Iványf Jenő ur, a nemzeti színház tagja vendégfellépésével:

A becsület.

Színmű 4 felvonásban.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, július hó 20-án bérletfolyamban

Paraszt becsület.

Opera. Ezzel itt először:

Tabarin felesége.

Dráma Catula Meudes-től.

NYILTTÉR.

Kiadó lakások.

Az Apácza-utca 3-ik számú bérházban (ahol a »TISZANTUL« szerkesztősége és kiadó-hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére
180 9—0 kiadók.

Értekezhetni **Dr. SCHWEIGER EDE** ügyvédnél Apácza-utca 383—18. szám.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!
BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: ... a bodoki »Matild-forrás« vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénatartalmú jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radcini, preblai, bilini kron-dorfi, luh Margit stb.) vizek. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénatartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurudt ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltott igen jó hatása. Elrendelt italt és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a »Matild« víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik. Arak Nagyváradon ücseggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradú főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése; kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 175 10—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmege) **Bodok** (Háromszékmege.)

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a nyár folyamán minden héten személyesen lemegyek a

Tiszára halásztatni

és így azon kedvező helyzetben leszek, hogy minden pénteken este a „PÖTYKA“ vendéglő kerthelyiségében frissen fogott halakból készült halpaprikással és rántott harsával

szolgálhatok. — A hallestély folyó hó 5-én (pénteken) kezdem meg és ez estére lehozatom a tiszai halászlégyent, a ki a Tisza partján divó szokás szerint szabad tüznél bográcsban fogja a halászlévet megfőzni. — A hallestély kezdete d. u. 6 órakor. — Kellemetlen idő esetén is megtartom, miután fedett helyiséggel bőven rendelkezem. — Ugy ezen, mint minden alkalommal b. látogatást kér,

kiváló tisztelettel

FEKETE JOZSEF,

vendéglős.

176 3—0